ENKÖPINGS KOMMUN

Tjänsteskrivelse
Datum: 2026-10-14
Ärendenummer: TN2025/501
Till: Tekniska nämnden

Handläggare
Vera Mraz
Enhetschef
Teknik- och serviceförvaltningen

Uppföljning av vattenmiljön efter rivning av dämmet i Enköpingsån

Förslag till beslut

Tekniska nämnden beslutar att:

1. tacka för informationen gällande utvärderingen efter rivningen av dämmet i Enköpingsån.
2. ge förvaltningen i uppdrag att vidta åtgärder för att säkerställa en öppen och inbjudande miljö runt ån.

Beskrivning av ärendet

Den 26 september 2024 beslutade tekniska nämnden att riva det befintliga dämmet i Enköpingsån och genomföra en utvärdering av vattenmiljön efter rivningen (TF2024/760). Beslutet ersatte tidigare beslut (TF2019/93) om byggnation av faunapassage vid dämmet. Rivningen genomfördes i november 2024.

Den 22 maj 2025 beslutade tekniska nämnden att godkänna en utvärderingsplan och att utvärderingen ska genomföras under en treårsperiod med start 2025 (TN2025/501, § 87). Utvärderingen omfattar fem parametrar: fiskvandring, påverkan på vattennivå, påverkan på gestaltning

uppströms det tidigare dämmet, igenväxning samt påverkan på omgivningen i övrigt.

Syftet är att följa förändringar i åmiljön över tid, dokumentera eventuella behov av åtgärder och skapa ett faktabaserat underlag för framtida ställningstaganden.

Uppföljningen har hittills genomförts genom platsbesök och fotodokumentation i september 2025 samt maj och augusti 2026. Dokumentationen omfattar bland annat området vid det tidigare dämmet, Munksundsbron, bryggorna vid Körsbärsdalen, Åkröken och Västerledsbron.

Resultaten visar att fisk och andra vattenlevande djur har fri passage fram till Västerledsbron, där ett partiellt vandringshinder kvarstår. Vattennivån i den berörda delen av Enköpingsån styrs huvudsakligen av Mälarens vattenstånd. Vid bryggorna i Körsbärsdalen är vattenkontakten begränsad, särskilt vid låga vattennivåer.

Uppföljningen visar också omfattande igenväxning på flera platser. Vegetationen påverkar upplevelsen av åmiljön och begränsar delar av den öppna vattenspegeln. Vid Åpromenadens övre del mot Västerledsbron har synliga rötter och blottlagd jord dokumenterats. Vid Körsbärsdalen har även blottlagd markduk vid en nyare plantering noterats.

Mot bakgrund av observationerna behöver behovet av skötselåtgärder, framför allt kopplat till igenväxning och berörda strandmiljöer hanteras. Utvärderingen fortsätter under 2027 och en samlad bedömning planeras till sista kvartalet 2027 eller första kvartalet 2028.

Ärendets beredning

Uppföljningen har genomförts i samverkan mellan teknik- och serviceförvaltningen och miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen. Vid platsbesöken under 2026 har sakkunniga inom ekologi, vattenstrategi, natur- och friluftsplanering samt stadsmiljö deltagit.

Teknik- och serviceförvaltningens bedömning

Förvaltningen bedömer att den hittills genomförda uppföljningen ger ett värdefullt underlag för att följa hur vattenmiljön utvecklas efter rivningen.

Fiskvandring

Rivningen har undanröjt vandringshindret vid det tidigare dämmet. Fisk och andra vattenlevande djur har därmed fri passage fram till Västerledsbron, där ett partiellt vandringshinder finns kvar.

Vid uppföljningen i maj 2026 konstaterades att inget provfiske genomfördes nedströms Västerledsbron i samband med Enköpingsåns dag. Vid Drömparken identifierades samma fiskarter som tidigare. Underlaget ger därför ännu inte stöd för några slutsatser om förändringar i fiskbeståndet.

Påverkan på vattennivå

Vattennivån uppströms det tidigare dämmet påverkas huvudsakligen av Mälarens vattenstånd. Vid uppföljningen i maj 2026 var Mälarens vattennivå cirka 0,85 meter i RH2000. I augusti 2026 var vattenståndet cirka 0,73 meter, vilket var lägre än den angivna medelnivån på cirka 0,81 meter.

De lägre vattennivåerna innebär begränsad vattenkontakt vid bryggorna i Körsbärsdalen. Vid augustibesöket bestod kontakten i huvudsak av gräs och vass snarare än öppen vattenyta.

Påverkan på gestaltning

Den förändrade vattenmiljön och den omfattande vegetationen har påverkat upplevelsen av åstråket. Miljön har fått ett mer lummigt och bitvis vildvuxet uttryck, samtidigt som den öppna vattenspegeln är begränsad på flera platser.

Igenväxning

Igenväxningen är omfattande på delar av den undersökta sträckan. Vid augustibesöket 2026 noterades även en omfattande förekomst av andmat vid Drömparken, vilket inte hade uppmärksammats på samma sätt tidigare.

Förvaltningen bedömer att behovet av skötselåtgärder behöver utredas vidare. Vid bedömningen behöver hänsyn tas till såväl ekologiska värden som platsens gestaltning och funktion som rekreationsmiljö.

Påverkan på omgivningen

Vid Åpromenadens övre del mot Västerledsbron har synliga rötter och blottlagd jord noterats. Vid Körsbärsdalen har markduk vid en nyare plantering blottlagts. Dessa förhållanden behöver följas upp för att bedöma om åtgärder krävs.

Fortsatt utvärdering

Förvaltningen bedömer att utvärderingen bör fortsätta enligt den fastställda treårsplanen. De dokumenterade förändringarna behöver följas över ytterligare en säsong för att ge ett bättre underlag för en samlad bedömning.

Den slutliga utvärderingen planeras att redovisas för tekniska nämnden under sista kvartalet 2027 eller första kvartalet 2028. Den samlade bedömningen ska även utgöra underlag för eventuella framtida ställningstaganden om åtgärder i vattenmiljön.

Ekonomiska konsekvenser

De dokumenterade förändringarna, framför allt den omfattande igenväxningen och påverkan på vissa strandmiljöer, kan medföra behov av ytterligare skötselåtgärder. Omfattningen och de ekonomiska konsekvenserna av eventuella åtgärder är ännu inte fastställda. Eventuella

åtgärder och tillhörande kostnader behöver bedömas i den fortsatta planeringen.

Sociala eller miljömässiga konsekvenser

Uppföljningen bidrar till ökad kunskap om förändringarna i Enköpingsåns vattenmiljö efter rivningen. Rivningen har undanröjt det tidigare vandringshindret och möjliggjort fri passage för vattenlevande organismer fram till Västerledsbron.

Samtidigt har igenväxning och förändrad vattenkontakt påverkat åmiljöns utseende och upplevelsevärden.

Den fortsatta utvärderingen ger förutsättningar att bedöma behovet av åtgärder med hänsyn till ekologiska värden, skötsel och upplevelsen av åstråket.

Ärendet har koppling till Agenda 2030, främst delmål 6.6 om att skydda och återställa vattenrelaterade ekosystem samt delmål 15.1 om att bevara och återställa ekosystem på land och i sötvatten. Rivningen har undanröjt vandringshindret vid det tidigare dämmet och förbättrat förutsättningarna för vattenlevande organismers passage. Effekterna på fiskbeståndet kan dock ännu inte bedömas.

Åstråkets betydelse för rekreation och vistelse har även koppling till delmål 11.7 om säkra, inkluderande och tillgängliga grönområden och offentliga platser. Igenväxning och begränsad vattenkontakt vid bryggorna påverkar områdets upplevelsevärden och funktion som rekreationsmiljö.

Den fortsatta utvärderingen ger underlag för att bedöma behovet av åtgärder och väga ekologiska värden mot behov av skötsel, tillgänglighet och rekreation. Att nämnden tar del av informationen medför i sig inga direkta sociala eller miljömässiga konsekvenser.

Beslutsunderlag

Följande handlingar har legat till grund för beslutet:

- Tjänsteskrivelse, 2026-10-14
- Utvärdering rivning dämme, uppföljning 2025–2026
- Protokollsutdrag, tekniska nämnden, 2025-05-22, § 87, TN2025/501
- Protokollsutdrag, tekniska nämnden, 2024-09-26, § 120, TF2024/760

Ansvariga tjänstepersoner

Tjänsteskrivelsen är fastställd av följande:

- Anna Sjödin, förvaltningschef Teknik- och serviceförvaltningen
- Andreas Holking, verksamhetschef Allmän plats

Sändlista

- Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen, för kännedom